

Program

Nätverket Renare Mark
Vårmöte 2009
Tema Hållbar sanering

24 - 25 mars 2009, Aula Magna, Stockholms universitet

Mer information: www.renaremark.se

24 mars

Vårmötetets första dag inleds med överblick över efterbehandlingsarbetet i Europa och Sverige. En stor del av dagen ägnas åt riskbedömning. Nya resultat från kunskapsprogrammet Hållbar Sanering, fallstudier och diskussioner.

09.15 - 10.15

Registrering och kaffe/te

10.15 - 10.20

Välkommen, Marie Arnér, Nätverket Renare Marks ordförande

10.20 - 11.40

Efterbehandlingsarbete i Europa och Sverige

Moderator: Tomas Henrysson, kunskapsprogrammet Hållbar Sanering

Ongoing work with EU Directives related to Contaminated Land Management – possible demands for harmonization

Dominique Darmendrail, BRGM och Scientific secretary, EU Common Forum

De planerade EU-direktiven från industrins synpunkt

Bertil Grundfeldt, Kemakta Konsult och Nicole Service Providers Group

Drivkrafter i det nationella efterbehandlingsarbetet

Annika Jansson, Naturvårdsverket

Varför kunskapsprogrammet Hållbar Sanering?

Kerstin Jansbo och Tomas Henrysson, Hållbar Sanering.

11.40 - 13.00

Hållbar riskbedömning - Risk istället för haltbaserad bedömning

Hållbar Sanering har omfattat 25 projekt inom området Riskbedömning. Vilka resultat är direkt användbara och vilka kan bli användbara på sikt? Hur passar resultaten i Naturvårdsverkets nya vägledning för riskbedömning? Riskbedömning på "rätt nivå" – är en komplicerad utredning alltid detsamma som en bättre? Rutinlösningar är kanske inte alltid så fel?

Moderatorer: Marie Arnér, WSP Environmental, Fredric Engelke, SGI och Yvonne Ohlsson, Golder Associates

Riskbedömning i sitt sammanhang

Moderatorerna inleder med att sätta riskbedömning i sitt sammanhang.

Hälsoriskbedömningar

Utgångspunkter och angreppssätt för hälsoriskbedömningar
Annika Hanberg, Institutet för Miljömedicin (IMM), Karolinska Institutet

Fallstudie för riskbedömning av dioxiner med modellen Caltox.
Annika Åberg, Envinova

När och hur kan platsspecifik biotillgänglighet användas?

Niklas Törneman, SWECO Environment

Miljöriskbedömningar

Utgångspunkter och angreppssätt för miljöriskbedömningar

Niklas Törneman, SWECO Environment

Tillämpning i Sverige och utomlands

Celia Jones, Kemakta Konsult och Marlea Wagelmans, Bioclear

13.00 - 15.00

Utställning och postervisning samt lunch

15.00 - 17.00

Risker med förorenade sediment

Riskbedömning av förorenade sediment med praktiska exempel

John Sternbeck, WSP Environmental

Strategi och handfasta råd kring riskbedömning av kvicksilverförorenade sediment

Ulf Skyllberg, SLU

Hantering av osäkerheter vid riskbedömningar

Grundläggande principer och praktiska exempel.

Tomas Öberg, Högskolan i Kalmar

Spridning och belastning

Att bedöma spridning och riskreduktion

Vilka faktorer är viktiga att ta hänsyn till? Hur kan man använda resultat från lakteter i riskbedömningar? Vad kan vi acceptera i våra grund- och ytvatten?

Mark Elert och Gabriella Fanger, Kemakta Konsult

Nya kunskaper att använda i riskbedömningsarbetet

Summering och reflektioner kring nya resultat från projekt inom Hållbar Sanering.

Marie Arnér, WSP Environmental, Fredric Engelke, SGI och Yvonne Ohlsson, Golder Associates

17.00 - 17.30

Prisutdelning

Nätverkets pris till bästa examensarbete 2008

Föredrag från vinnaren av bästa examensarbete

Rambölls stipendie till välförtjänta examensarbetare inom miljö

17.30

Årsmöte för medlemmar i Nätverket Renare Mark

19.00

**Konferensmiddag på Restaurang Lantis,
Stockholms universitet**

25 mars

Dagen ägnas åt områdena undersökningsmetoder, riskvärdering, riskkommunikation och åtgärdslösningar. Vi avslutar med en debatt.

08.15 - 09.35

Hållbara undersökningsmetoder – Att planera undersökningar efter syfte

Inom Hållbar Sanering har tio olika projekt genomförts under undersökningsmetoder. Spännvidden i projekten är stor och ett urval av metoder presenteras. Fokus ligger på hur metoderna kan användas i praktiken.

Moderator: Elisabet Hammarlund, Golder Associates

Tänk efter före - Att planera undersökningar och välja strategi

Elisabet Hammarlund, Golder Associates, inleder

Hur väljer man strategi beroende på undersökningens syfte?
Jenny Norrman, SGI

*Hur följer man upp effekterna av ett efterbehandlingsprojekt?
Illustrerat med praktiska exempel.*
John Sternbeck, WSP Environmental

Fält- och laboratorieundersökningar - Nya och gamla metoder för att undersöka förorenade områden

Provtagning av markvatten
Dan Berggren Kleja, SLU

Laktester för undersökning av föroreningars spridningsegenskaper
Anja Enell, SGI.

Undersökning av föroreningar i berg, exempel från verkligheten
Ulf Sundqvist, Aqualog

Ny rapport från SGF: Hantering och analys av prover från förorenade områden.
Ingegerd Ask, WSP Environmental

Tänk efter efter - Att utvärdera undersökningar

Optimerad utvärdering. Statistiska metoder för utvärdering av undersökningar. Jenny Norrman, SGI

Sammanfattning av viktiga resultat från Hållbar Sanering
Elisabet Hammarlund, Golder Associates

9.35 - 10.35

Utställning och postervisning samt kaffe

10.35 - 12.15

Hållbar riskvärdering

För att motivera de stora kostnader som saneringen av förorenade områden beräknas kosta och på bästa sätt uppnå miljömålet giffri miljö måste risker kunna värderas och jämföras med olika miljöåtgärder och mot insatser inom andra samhällsområden. För ändamålet har särskilda beslutsstödsverktyg för förorenad mark tagits fram. Ta del av den nya kunskapen om hållbar riskvärdering och se vilka metoder som nu kan användas. Lyssna till ett praktikfall: Riskvärdering av en impregneringsanläggning i Stugsund – en process som gav underlag till beslut. Vi avslutar med en paneldebatt med temat Riskvärdering eller prioritering – var står vi idag?

Moderator: Jenny Lindgren, Structor

Hållbar riskvärdering - Inledning

Jenny Lindgren, Structor

Vad du behöver veta om riskvärdering

Yvonne Andersson-Sköld, SGI

Riskvärdering av en impregneringsanläggning i Stugsund

Gustaf Sjölund, WSP Environmental

Resultat från Hållbar Sanering

Jenny Lindgren, Structor

Nya verktyg för riskvärdering

Lars Rosén, Chalmers Tekniska högskola

Paneldebatt: *Riskvärdering eller prioritering – var står vi idag?*

Slutsatser – vad gör vi nu?

Jenny Lindgren, Structor

12.15 - 13.15

Lunch

13.15 - 14.00

Hållbar riskkommunikation

– Öppenhet, tillgänglighet och klarspråk i rätt tid

Svårigheter i en rad fall under senare år visar att hantering av kommunikation av risker med förorenad mark till allmänhet och berörda ej kan underskattas. Vilka erfarenheter och vilken kunskap finns idag? Här presenteras praktisk vägledning och grundläggande faktorer för en effektiv riskkommunikation, illustrerat med praktiska exempel från efterbehandlingsprojekt.

Moderator: Carina Loh, Enviroplanning

Begreppet riskkommunikation. Mål och resultat från Hållbar Sanering

Carina Loh, Enviroplanning

Att kommunicera hälso- och miljörisker i samband med förorenad mark

Fredrik Lundgren, WSP Environmental

Konsten att tala väl mitt i krisen.

Sten Haage, Strandberg & Haage AB.

Vilka är de viktigaste lärdomarna att ta med sig inom riskkommunikation?

Carina Loh, Enviroplanning

14.00 - 15.30

Hållbara kostnadseffektiva åtgärdslösningar

I Sverige tillämpas traditionella åtgärdslösningar i mycket större utsträckning än i jämförbara länder. Varför är det så? Är detta hållbart och kostnadseffektivt? Viktiga resultat från Hållbar Sanerings område Åtgärdslösningar kommer att presenteras som bakgrund till en öppen debatt.

Moderator: Jonas Forsman, Vectura

Hållbara kostnadseffektiva åtgärdslösningar - Resultat från Hållbar Sanering

Jonas Forsman, Vectura

Fortsätta deponera eller börja behandla

Pär Elander, Envipro och Thomas Liljedahl, GZI

Finns behov av pilotdemonstrationer och teknikutveckling?

Johan Helldén, Niras Johan Helldén AB och Peter Englov, SWECO Environment

Avslutande debatt

Under debatten diskuterar vi frågor som: Ska vi fortsätta deponera eller börja behandla? Utnyttjas den svenska efterbehandlingsbranschens samlade kompetens för att tänka nytt? Vad är långsiktigt hållbart? Vad kan vi lära av efterbehandlingsbranschen i andra länder?

Moderatorer: Jonas Forsman, Vectura och Tomas Henrysson, Hållbar Sanering

15.30 - 15.45

Avslutning

15.45

Fika och utställning

Arrangörsgruppen för Vårmötet 2009:

Joakim Andersson, NIRAS, Nätverket Renare Mark Mälardalen
Yvonne Andersson-Skjöld, SGI, Nätverket Renare Marks styrelse
Ami Hedblad, Stockolms Universitet Konferens, arrangemangsansvarig
Tomas Henrysson, Conviro och Hållbar Sanering
Berith Juvonen, Tyréns, nätverkskoordinator i Nätverket Renare Mark
Thomas Liljedahl, MCN, GZI, möteskoordinator
Anders Lindström, MBEnvirotek, utställningsansvarig
Mirjam Luc, Landskrona Kommun/Lunds Kommun
Anna Richter, Naturvårdsverket och Hållbar Sanering

Arrangörsgruppen stöds av

